

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ
ΜΟΥΣΕΙΟ
ΜΥΚΟΝΟΥ

THE
PALACE
AT
4 A.M.

18.05 -
31.10.2019

Lynda Benglis
Χάρης Επαμεινώνδα
Simone Fattal
Petrit Halilaj
Ian Law
Μαρία Λοϊζίδου
Daria Martin
Duro Olowu
Zohra Orokou
Ρένα Παπασπύρου
Στεφάνια Στρούζα
Barthélémy Togo
Paloma Varga Weisz

The Palace at 4 a.m.

18.05 – 31.10.2019

Αρχαιολογικό Μουσείο Μυκόνου

Επιμέλεια: Iwona Blazwick OBE, Διευθύντρια της Whitechapel Gallery & Ελίνα Κουντούρη, Διευθύντρια του NEON

Η έκθεση *The Palace at 4 a.m.* παρουσιάζεται σε συνεργασία με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων, σε ανάθεση και διοργάνωση από τον Οργανισμό Πολιτισμού και Ανάπτυξης NEON Δ.Δασκαλόπουλου.

ΩΡΑΡΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

ΔΕΥ & ΤΕΤ & ΚΥΡ: 09:00 - 16:00

ΠΕΜ-ΣΑΒ: 09:00 - 21:00

ΤΡΙ: ΚΛΕΙΣΤΑ

ΤΟ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟ ΣΤΗΡΙΖΕΙ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ
ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΥΚΟΝΟΥ

NEON.ORG.GR

#NEONGREECE

#THEPALACEAT4AM

NEON

Εφορεία
Αρχαιοτήτων
Κυκλάδων

Αρχαιολογικό Μουσείο Μυκόνου: όταν το παρελθόν υποδέχεται το παρόν

Σημαντικοί καλλιτέχνες, από τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα κλήθηκαν να συγκροτήσουν, μαζί με επιλεγμένες αρχαιότητες από το Αρχαιολογικό Μουσείο Μυκόνου και δίπλα στις μόνιμες συλλογές του, μια νέα, υβριδική μουσειακή σύνθεση με πολλαπλές αναγνώσεις.

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων σε συνεργασία με τον Οργανισμό NEON, αποτιόντας φόρο τιμής στον κοσμοπολιτισμό της αρχαίας Δήλου αλλά κυρίως της σύγχρονης Μυκόνου, παρενθέτει την άκρως ενδιαφέρουσα πολυπολιτισμική έκθεση *The Palace at 4 a.m.* μέσα σε ένα από τα κυκλαδικά μουσεία-κιβωτούς της ελληνικής πολιτισμικής κληρονομιάς. Αυτή η σύντομη ανάπαυλα από τις αρχαιογνωστικού περιεχομένου εκθέσεις του Μουσείου, υπενθυμίζει υπαινικτικά το πολύπλοκο πολιτισμικό τοπίο μέσα στο οποίο η αρχαιολογική κληρονομιά καλείται διαρκώς να επιβεβαιώνει τη θέση της.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Μυκόνου, έχοντας κατοχυρώσει τον ρόλο του στον πολιτισμικό χάρτη του κοσμοπολίτικου νησιού, ενσωματώνει πρόσκαιρα τη σύγχρονη τέχνη για να επαναπροσδιορίσει, εν τέλει, την κρισιμότητα της μνημειακής κληρονομιάς ως συστατικού στοιχείου και ως πυλώνα της κυκλαδικής κοινωνίας. Το παρελθόν υποδέχεται φιλόξενα στο σπίτι του το παρόν και το μουσείο από περιχαρακωμένος πόλος μνήμης, μεταμορφώνεται σε δημιουργικό εργαστήριο πολιτισμικών συναντήσεων.

Δρ. Δημήτρης Αθανασούλης
Έφορος Αρχαιοτήτων Κυκλάδων

The Palace at 4 a.m.

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων σε συνεργασία με τον NEON παρουσιάζουν μια έκθεση σύγχρονης τέχνης που εμπνέεται από τη συλλογή του Αρχαιολογικού Μουσείου της Μυκόνου. Η έκθεση δανείζεται τον τίτλο της από ένα εμβληματικό γλυπτό του μεγάλου μοντερνιστή Alberto Giacometti. Το έργο *The Palace at 4 a. m.* είναι μια μικρή γλυπτική σύνθεση από ξύλο, την οποία ο καλλιτέχνης δημιούργησε το 1932• θυμίζει θεατρική σκηνή και περιλαμβάνει τη δραματική συνάντηση μιας γυναίκας, ενός πουλιού και μιας σπονδυλικής στήλης. Πάνω από αυτούς τους πρωταγωνιστές δεσπόζει μία τοπική οντότητα. Η σκηνή είναι ένα ανάκτορο πριν το ξημέρωμα, μια ώρα ονείρων, φαντασμάτων και μυστικών αναθέσεων.

Η έκθεση αντλεί έμπνευση από το παράξενο δράμα του αριστουργήματος του Giacometti για να επικαλεστεί τα πνεύματα, τις τελετές και τους μύθους που στοιχειώνουν τους αρχαιολογικούς χώρους, όπως η Δήλος. Τα αγάλματά της, τα αρχιτεκτονικά της θραύσματα, τα αγγεία και οι επιτύμβιες στήλες της που έχουν συλλεχθεί εδώ, χαρακτηρίζουν μία κοσμοπολίτικη κοινότητα που εξαφανίστηκε πριν από δύο χιλιετίες.

Όπως ακριβώς η Δήλος ένωσε κάποτε ανθρώπους από όλο το εύρος του αρχαίου κόσμου, η έκθεση *The Palace at 4 a.m.* περιλαμβάνει δεκατρείς καλλιτέχνες από διαφορετικές χώρες. Το έργο τους αντιπαράκειται με τη συλλογή του Μουσείου και επιπρόσθετους επιλεγμένους θησαυρούς από τους αρχαιολόγους της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων.

Δίνοντας σύγχρονη μορφή σε αρχαία υλικά και σύμβολα, οι καλλιτέχνες αποκαλύπτουν κοινά στοιχεία που εκτείνονται σε διαφορετικές χιλιετίες, κουλτούρες και ηπείρους. Είναι τα καθημερινά αντικείμενα που αποτελούν μαρτυρίες του τρόπου ζωής μας, της λατρείας, των αλληλεπιδράσεων με τους άλλους και των μετασχηματισμών που επέρχονται μέσω των αλληλεπιδράσεων με άλλες κοινωνίες. Καθώς η τεχνολογία επεκτείνει την εικονική προσέγγιση γύρω από όλο τον κόσμο, μέσα από τα καθημερινά αντικείμενα είμαστε σε θέση να υπερβούμε τον χρόνο. Παρέχουν τον απτό δεσμό που συνδέει τις ζωές μας με αυτές των αρχαίων προγόνων μας και, με τη σειρά τους, είναι τα μνημεία που αφήνουμε στις μελλοντικές γενιές.

Η επιλογή των έργων στην έκθεση *The Palace at 4 a.m.* προσπαθεί να καταδείξει πώς η τεχνική πάντα ανταποκρινόταν και αντανakλούσε τις καθημερινές έγνοιες, τις πρακτικές ανάγκες και τις συμβολικές τελετές – την παρόρμηση να αποτυπώσουμε το χέρι στον πηλό, να υψάνουμε τα νήματα σε μοτίβα και να συγκολλήσουμε τα θραύσματα σε μια συνεκτική ιστορία. Θα παρουσιάσει το πώς μία κοινότητα αλλάζει και διαμορφώνεται από την κίνηση των ανθρώπων, είτε έφταναν ως έμποροι στο αρχαίο λιμάνι της Δήλου είτε ως μετανάστες της σύγχρονης εποχής που εγκαταλείπουν τις πατρίδες τους. Η σύμμεξη των αρχαίων και των σύγχρονων εκθεμάτων θα επιδείξει πώς η ανθρώπινη ανάγκη για την επιβολή τάξης σε ένα φαινομενικά άτακτο σύμπαν παρήγαγε αρχαία μυθολογικά πλάσματα και συντηρεί τις ανιμιστικές πεποιθήσεις που κυριαρχούν ακόμα και σήμερα σε τόσο μεγάλο μέρος της Αφρικής, της Νοτιοανατολικής Ασίας και της Κεντρικής και Νότιας Αμερικής.

Πολλοί τεχνίτες και καλλιτέχνες του αρχαίου κόσμου είναι ανώνυμοι και μοιράζονται ένα ενιαίο στυλ και μία κοινή τεχνική. Αντίθετα, οι σύγχρονοι καλλιτέχνες σήμερα είναι έντονα εξατομικευμένοι με διακριτές προσεγγίσεις όσο αφορά τη φιλοσοφία, τη μεθοδολογία και την αισθητική. Ωστόσο, η αντιπαραβολή των τεχνουργημάτων της αρχαιότητας με τα έργα της τέχνης του σήμερα αποκαλύπτει κοινές ευαισθησίες, φόβους και επιθυμίες. Πολλαπλές αφηγήσεις αφθονούν, από το ανθρώπινο μαρτύριο, την απώλεια και τη μνήμη μέχρι τον ανιμισμό, τη μεταμόρφωση και την τελετουργία, αποκαλύπτοντας ένα σύμπαν που είναι ταυτόχρονα αρχαίο και σύγχρονο.

Iwona Blazwick και Ελίνα Κουντούρη
Επιμελήτριες

Lynda Benglis

Ζώντας ανάμεσα στην πατρίδα της την Αμερική, την Ελλάδα και την Ινδία, η Lynda Benglis (γενν. 1941) είναι μια επαναστατική δύναμη στη ζωγραφική και στην πολιτική της σεξουαλικότητας. Όπως ακριβώς προκάλεσε το σταρ σύστημα του ανδροκρατούμενου χώρου της τέχνης με μία γυμνή φωτογραφική αυτοπροσωπογραφία της όπου κραδαίνει ένα τεχνητό φαλλό, την οποία δημοσίευσε σαν διαφήμιση στο περιοδικό *Artforum* το 1974, το ίδιο έκανε με τις συμβάσεις της ζωγραφικής. Η Benglis απελευθέρωσε τη ζωγραφική από το πλαίσιο της κάθετης επιφάνειας και την «έχυσε» στο πάτωμα, αφήνοντας τη ρευστότητα και τη χρώση της να διαμορφωθούν χωρίς παρεμβάσεις.

Αυτή η χειρονομική ιδιότητα χαρακτηρίζει επίσης τα κεραμικά της. Το *Apache Mohave* σφαδιάζει σαν φίδι ή λάστιχο αυτοκινήτου που έχει εκραγεί, με τις τραχιές άκρες του να εντείνουν τη λανθάνουσα ενέργειά του. Ενώ η κίτρινη και καφέ εφυάλωση που φλερτάρει με το γαλάζιο υποδηλώνει τις ερήμους και τους ουρανοί των αμερικανικών νοτιοδυτικών πολιτειών, ο τίτλος αποτίει φόρο τιμής στους αυτόχθονες λαούς που ζούσαν κάποτε σε αρμονία με το άγριο περιβάλλον της ερήμου Μοχάβε. Η *ADIA* επίσης εκφράζει τη σημασία και τη βαρύτητα του πηλού και της πράξης που του δίνει μορφή. Αν και είναι αφηρημένο, η καμπυλωτή μορφή του και η ρόδινη εφυάλωσή του το κάνουν να μοιάζει με καλύβι. Αντί να τον χρησιμοποιεί για να κατασκευάσει αγγεία, η Benglis μετασχηματίζει τον πηλό σε ένα επιτελεστικό γλυπτό που εκφράζει επίσης το έδαφος από το οποίο προέρχεται.

Apache Mohave, 1992
Κεραμικό
33 x 38,1 x 35,6 εκ.
Συλλογή Δ. Δασκαλόπουλου

ADIA, 2013
Εφυαλωμένο κεραμικό
40,6 x 53,3 x 27,9 εκ.
Συλλογή Δ. Δασκαλόπουλου

Χάρης Επαμεινώνδα

Περπατώντας ανάμεσα σε μία εγκατάσταση της Χάρης Επαμεινώνδα (γενν. 1980) νιώθεις ότι εισέρχεσαι σε μια τρισδιάστατη νεκρή φύση, όπου τα αντικείμενα είναι πρωταγωνιστές. Αντλώντας έμπνευση από φωτογραφίες τοπίων και εσωτερικών χώρων που υπάρχουν στα βιβλία και τα περιοδικά του 20ου αιώνα, τα περιβάλλοντα, οι φωτογραφίες και οι ταινίες της Επαμεινώνδα εκτείνονται σε όλο το εύρος του υλικού πολιτισμού. Η καλλιτέχνη, που έχει τη βάση της στο Βερολίνο, αντλεί επίσης έμπνευση από το έδαφος και τα αρχαία τεχνουργήματα της πατρίδας της, της Κύπρου. Εδώ τοποθετεί πλάι-πλάι σύγχρονα αντικείμενα που μιμούνται την αρχαιότητα και αναλαμβάνουν ένα απροσδόκητο ταξίδι στη γυναικεία σεξουαλικότητα: το αγαλματίδιο ενός αλόγου, ένα φίδι που τυλίγεται γύρω από τον κορμό και τους βραχίονες μιας γυμνής γυναίκας· οι σελίδες ενός βιβλίου που απεικονίζουν ένα αρχαιοελληνικό αγγείο στο οποίο μια γυναίκα ικανοποιείται όχι με ένα, αλλά με δύο ψεύτικους φαλλούς. Ο γυναικείος έρωσ που ξεπηδάει μέσα από αυτά τα αντικείμενα έρχεται σε αντίστιξη με την καθαρή γεωμετρία των τριών σφαιρών και των τριών πλατωνικών φορμών ενός κίονα και μιας σκάλας, βαμμένων με τρόπο που να μοιάζουν με μάρμαρο. Όπως ο Giacometti, ξεκλειδώνει το θεατρικό και σουρεαλιστικό δυναμικό των επίπλων του μουσείου. Η κολώνα είναι μια σκηνή για ένα άγαλμα που χειρονομεί· το μαύρο άλογο ξεπροβάλλει δραματικά πίσω από τα λευκά σκαλοπάτια, με φόντο τον ουρανό. Αυτή η εγκατάσταση είναι μια κομψή σύνθεση από σιλουέτα, χρώμα και γραμμή· συγχρόνως εντυπωσιακή και ποιητική.

Untitled #01 g/j, 2018

Trompe l'oeil ζωγραφική σε ξύλινη κατασκευή:
στήλη (115 x 20 x 20 εκ.), χώρισμα (180 x 90 x 1,8 εκ.),
σκάλες (51 x 85 x 60 εκ.), μεταλλικές σφαίρες (23, 13 και 18 εκ.
σε διάμετρο), χάλκινο γυναικείο ειδώλιο (25,7 x 8,5 x 8,5 εκ.),
ειδώλιο χάλκινου αλόγου (19 x 19 x 8 εκ.), σε κορνίζα,
σελίδα βιβλίου που βρέθηκε (33,6 x 25,7 x 0,4 εκ.),
μικρό ιαπωνικό χάλκινο αγγείο (16,5 x 5,5 x 5,5 εκ.)
320 x 215 εκ.

Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχνης και της Rodeo, Λονδίνο/Πειραιάς

Simone Fattal

Η Simone Fattal (γενν. 1942) διαθέτει μία ενστικτώδη αντίληψη της ιστορίας ως διαρκής κίνηση. Το πρώτο της ανθρωπόμορφο γλυπτό από πηλό -μία όρθια, ακέφαλη φιγούρα- της θύμιζε τους σπασμένους κορμούς των γλυπτών που ανακαλύπτονταν σε αρχαιολογικούς χώρους αλλά και τη ρημαγμένη από τον πόλεμο Βηρυτό, όπου μεγάλωσε αφότου η οικογένειά της μετανάστευσε εκεί από τη Συρία. Αυτή η σύζευξη του αρχαίου με το μοντέρνο και της ευθραυστότητας με την ανθεκτικότητα χαρακτηρίζει από τότε τα πέτρινα γλυπτά της – τόσο τα παραστατικά, όσο και τα αφηρημένα. Τοποθετώντας τα έργα της πάνω σε βάθρα, σαν να πρόκειται για ερείπια που ήρθαν στο φως από την αρχιτεκτονική σκαπάνη, η Fattal προβάλλει ένα οικοσύστημα μνήμης, ευθραυστότητας και εκποτισμού. Ενθαρρύνει τον θεατή της να παράγει από τη φαντασία του τα κομμάτια που λείπουν – να επαναφέρει στο βλέμμα του τον ανθρώπινο κορμό ενός κένταυρου, να θυμηθεί τα κλαδιά ενός δέντρου βλέποντας τον κομμένο κορμό του, ή ολόκληρη την κατασκευή ενός ναού από ένα τμήμα ενός τοίχου, ή έναν μοναχικό κίονα. Η Fattal ελκύεται επίσης από τον τρόπο που οι εφιαλτώσεις πάνω σε πηλό δημιουργούν μία χρωματική απόχρωση και μια γυαλιστερή πατίνα που δεν μπορεί να επιτευχθεί στη ζωγραφική. Χρησιμοποιεί αυτά τα στοιχεία για να αναζωογονήσει την αντίληψή μας για τα αρχαία κτίρια και τα τεχνουργήματα από τα οποία το χρώμα έχει συχνά ξεπλυθεί από το πέρασμα του χρόνου.

Broken temple I, 2018

Εφωαλμένος ψαμμάργιλος
30 x 33 x 14 εκ.

Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχνης

Broken temple II, 2018

Εφωαλμένος ψαμμάργιλος
32 x 42 x 34 εκ.

Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχνης

Broken temple III, 2018

Εφωαλμένος ψαμμάργιλος
8 x 32 x 18 εκ.

Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχνης

Pyreus, 2018

Εφωαλμένος ψαμμάργιλος
21 x 34 x 18 εκ.

Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχνης

Centaur, 1999

Εφωαλμένος ψαμμάργιλος
75 x 42 x 50 εκ.

Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχνης και της Karma International,
Ζυρίχη/Λος Άντζελες

Petrit Halilaj

Στη γωνία του μουσείου αιωρείται ο εχθρός κάθε συντηρητή έργων τέχνης – ένας γιγάντιος σκώρος. Ο Petrit Halilaj (γενν. 1986) δημιούργησε αυτό το πανέμορφο έντομο μαζί με τη μητέρα του, χρησιμοποιώντας ένα κιλίμι από την πατρίδα του, το Κόσοβο. Ένα νυκτόβιο έντομο που ελκύεται από το φως, ο σκώρος μπορεί να ειπωθεί ως μεταφορά για όλους αυτούς που, λόγω της εθνικότητας ή της σεξουαλικότητάς τους, μπορούν να είναι οι εαυτοί τους μόνο κάτω από την κάλυψη του σκοταδιού. Το έργο ανήκει σε μια σειρά από σκώρους, που είναι επίσης κουστούμια που ο Halilaj φοράει στις performance του για να μεταμορφωθεί από άνθρωπο σε ζώο. Έχοντας μεγαλώσει ως πρόσφυγας από τον πόλεμο του Κοσόβου το 1998-99, ο Halilaj που ζει μεταξύ Βερολίνου, Μάντοβας και Ρούνικ του Κοσόβου, χρησιμοποιεί συχνά υλικά και πολιτιστικά τεχνουργήματα από την πατρίδα του. Όπως ακριβώς αυτό το μουσείο είναι γεμάτο τεχνουργήματα που έχουν μεταφερθεί από το νησί της Δήλου, τα γλυπτά που παρουσιάζει ο Halilaj εδώ είναι φτιαγμένα από νεολιθικά αγγεία που ήρθαν στο φως έπειτα από ανασκαφές σε ένα αρχαιολογικό χώρο δίπλα στο σπίτι των προγόνων του. Στον Halilaj δόθηκαν τα θραύσματα από τα κομμάτια κεραμικά λεπτά πόδια και τα μετασημάτισε σε πουλιά. Η φυγή και η κατοικία αποτελούν θέματα που επαναλαμβάνονται σταθερά στο έργο του. Αν το μουσείο είναι ένα γηροκομείο για αντικείμενα του παρελθόντος, αυτός έχει δημιουργήσει το αντίθετό του – δύο τεράστιες χωμάτινες φωλιές απ' όπου τα νεολιθικά κεραμικά πουλιά του μπορούν να πετάξουν στο μέλλον.

RU, 2017

Αντικείμενα που αναπαράγουν νεολιθικά τεχνουργήματα από την περιοχή Runik, Κόσοβο.
Πηλός, γύψος, ρητίνη, χρωστικές, ορείχαλκος
Διαστάσεις μεταβλητές
Ευγενική παραχώρηση kame1 mennour, Παρίσι/Λονδίνο

Do you realise there is a rainbow even if it's night!? (gold green), 2017

Κιλίμι από το Κόσοβο, μαλλί, πολυεστέρας, νήμα σενίλλης, χάλυβας και ορείχαλκος. Εγκατάσταση με λαμπτήρες που αναβοσβήνουν
210 x 160 x 28 εκ, 860 x 160 x 28 εκ.
Ευγενική παραχώρηση του καλλιτέχνη και της kame1 mennour, Παρίσι/Λονδίνο

Ian Law

Οι κεραμικές τεφροδόχοι που δημιουργεί ο βρετανός καλλιτέχνης Ian Law (γενν. 1984) θυμίζουν τις ετρουσκικές επιτύμβιες τεφροδόχους, το κάλυμμα των οποίων κοσμείται από μια μικρή γλυπτή προτομή του νεκρού. Αντί να τοποθετηθεί τέφρα μέσα στην προτομή, ο Law την αναμειγνύει με πηλό και νερό για να δημιουργήσει μία εφυσία για το εξωτερικό της. Για μια παλαιότερη σειρά από τεφροδόχους, ο Law χρησιμοποίησε τις στάχτες μιας καμένης δαμασκηνιάς που βρισκόταν στον κήπο των παππούδων του, για να εμποτίσει τις τεφροδόχους με τη μνήμη τους και να υπαινιχθεί τα κλαδιά του οικογενειακού τους δέντρου. Αυτή η τεχνική εφυσίας σημαίνει ότι οι τεφροδόχοι του Law μπορούν να είναι αποθετήρια στάχτης αλλά συγχρόνως να παραμένουν άδειες, υποδηλώνοντας τις απώλειες που δεν υπενθυμίζονται και αυτές που δεν έχουν ακόμα έρθει. Η κύρια συλλογή του Αρχαιολογικού Μουσείου Μυκόνου προκύπτει από τις «καθάρσεις» που εκτέλεσε η πόλη-κράτος των Αθηνών, μεταφέροντας τα περιεχόμενα όλων των τάφων της Δήλου σε έναν ομαδικό τάφο, τον *Βόθρο της Καθάρσεως*, στο γειτονικό νησί της Ρήνειας. Τέσσερις φορές μεγαλύτερη σε έκταση από το αδελφό νησί της Δήλου και με ένα μικρό πορθμό να τη χωρίζει από αυτή, η Ρήνεια ονομάζεται επίσης *Μεγάλη Δήλος*. Χρησιμοποιήθηκε ως νεκροταφείο της Δήλου από το 426/425 μέχρι το 1 π.Χ. και ο *Βόθρος της Καθάρσεως*, που καλύπτει μία έκταση 400 τετραγωνικών μέτρων και περιέχει εκατοντάδες τεφροδόχους και επιτύμβια κτερίσματα, ανακαλύφθηκε και ανασκάφηκε από τον Έλληνα αρχαιολόγο Δημήτρη Σταυρόπουλλο μεταξύ 1898 και 1900. Η έκθεση *The Palace at 4 a.m.* τοποθετεί τα έργα του Law δίπλα σε τεφροδόχους που ανασύρθηκαν από τον Βόθρο της Καθάρσεως σηματοδοτώντας μία ιστορική στιγμή – την πρώτη φορά που ένα ελληνικό αρχαιολογικό μουσείο επιτρέπει σε σύγχρονα έργα τέχνης να εκτεθούν δίπλα σε τέτοια πολύτιμα, αρχαία τεχνουργήματα.

Untitled, 2018

Ψημένος φαμάργιλος με εφυσία από τέφρα ξύλου (Nuka)
57 x 23 x 11.5 εκ.
Ευγενική παραχώρηση του καλλιτέχνη και της γκαλερί Rodeo, Λονδίνο/Πειραιάς

Untitled, 2018

Ψημένος φαμάργιλος με εφυσία τέφρας Nami Jiro
42 x 18 x 11.5 εκ.
Ευγενική παραχώρηση του καλλιτέχνη και της γκαλερί Rodeo, Λονδίνο/Πειραιάς

Untitled, 2018

Ψημένος φαμάργιλος με εφυσία τέφρας
46 x 22.5 x 13 εκ.
Ευγενική παραχώρηση του καλλιτέχνη και της γκαλερί Rodeo, Λονδίνο/Πειραιάς

Μαρία Λοϊζίδου

Η κύπρια καλλιτέχνη Μαρία Λοϊζίδου (γενν. 1958) κατασκευάζει τα λεπτεπίλεπτα, αιωρούμενα γλυπτά με ένα χειροποίητο υφαντό από ασάλι και μεταλλική κλωστή. Η επαναληπτική κίνηση που περιλαμβάνεται στην κατασκευή αυτού του υλικού δίνει στο έργο της μια αίσθηση κίνησης, συνέχειας και τελετουργικότητας. Ενώ τους εξασφαλίζει αιώρηση (χρησιμοποιώντας γάντζους συνδεδεμένους σε μία μεταλλική δομή) και τα σμιλεύει, έχει στο νου της την αρχέγονη φόρμα ενός καταφυγίου. Ο τίτλος του έργου, *Pelage*, σημαίνει «γούνα, μαλλί ή έριο» και σηματοδοτεί το προστατευτικό στρώμα ανάμεσα στο δέρμα και τον κόσμο, ωστόσο το πλεκτό άκαμπο μεταλλικό «δέρμα» των γλυπτών της Λοϊζίδου, που επιτρέπει στο φως να περάσει, υποδηλώνει ευθραυστότητα. Στο κέντρο του υπάρχει μια κηλίδα από κόκκινο, σε μία απόχρωση που περιγράφεται από την καλλιτέχνη ως «sanguine» (κόκκινο του αίματος), και υποδηλώνει τη ζωτική δύναμη του αίματος, η οποία σιγά-σιγά φθίνει. Τοποθετημένο στο προαύλιο, το *Pelage* βρίσκεται εκτεθειμένο στα στοιχεία της φύσης, το απρόβλεπτο των οποίων αντανakλάται στις επιτάφιας επιγραφές που είναι χαραγμένες στις μαρμάρινες επιτύμβιες στήλες οι οποίες καταγράφουν τους θανάτους των ανθρώπων από τη Δήλο.

Το έργο της Λοϊζίδου αμφισβητεί την εσφαλμένη διάκριση που γίνεται συχνά ανάμεσα στην τέχνη και τη χειροτεχνία. Το έργο της συνδυάζει και τα δύο, με έμφαση στο πώς παραδοσιακά γυναικείες μορφές οικιακής χειροτεχνίας, όπως η ύφανση, παρέχουν ένα ζωτικό σύνδεσμο με την κληρονομιά του παρελθόντος μας και συνεισφέρουν σε μία μοναδική σύγχρονη γλυπτική γλώσσα.

***Pelage*, 2018**

Επιφάνεια από ανοξειδωτο ασάλι πλεγμένο στο χέρι, κρεμασμένη από μεταλλική κατασκευή
180 x 160 x 40 εκ.

Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχνης και της Kalfayan Galleries, Αθήνα-Θεσσαλονίκη

Daria Martin

Η Daria Martin (γενν. 1973), μία αμερικανίδα καλλιτέχνη που ζει και εργάζεται στο Λονδίνο, γυρίζει ταινίες που διερευνούν τις ψυχικές καταστάσεις και τα φαντάσματα που στοιχειώνουν τόσο τους ανθρώπους όσο και τις κουλτούρες. Το *In the Palace* είναι ένα από τα πρώτα έργα κινούμενης εικόνας που έχει δημιουργήσει και αποτελεί μέρος μιας τριλογίας. Αναπλάθει το *The Palace at 4 a.m.* του Giacometti, που είναι ένα σκηνικό ύψους 7 μέτρων. Η καλλιτέχνη φαντάζεται ότι εισέρχεται στη μικροσκοπική σκηνή του για να διευθύνει ένα σύνολο από αγαλματόμορφους περφόρμερ για τους οποίους επίσης δημιουργεί κουστούμια. Οι φιγούρες παίρνουν δραματικές πόζες που θυμίζουν αβαν γκαρντ χορό. Όπως λέει η καλλιτέχνη, «οι περφόρμερ στο *In the Palace* επιδεικνύουν μια σειρά από υποβαθμισμένες στιγμές της κουλτούρας του 20ου αιώνα: τις θεατρικές χειρονομίες του Bauhaus, τις εντυπωσιακές φωτογραφικές απεικονίσεις του American Ballet Theater από τον George Platt Lynne, τη στυλιζαρισμένη χορογραφία του *Ballet Russe*, το *Lamentation* της Martha Graham. Στο *In the Palace* διερευνά εξονυχιστικά και απελευθερώνει την αλλόκοτη σύμμεξη υπερβολικού συναισθηματικού περιεχομένου και αυστηρού φορμαλισμού που εκπέμπουν αυτές οι στιγμές. Οι κενές εκφράσεις των περφόρμερ και ο ήχος της βροχής προσδίδουν σε αυτή την ελεγειακή ταινία μία μελαγχολική ατμόσφαιρα που συνηχεί με την εμπειρία που έχουμε από ερείπια. Η Martin επικαλείται τα φαντάσματα του μοντερνισμού του 20ου αιώνα και τα ανεκπλήρωτα ουτοπικά του όνειρα.

***In the Palace*, 2000**

16mm φιλμ, 7 λεπτά

© Daria Martin, Ευγενική παραχώρηση της Maureen Paley, Λονδίνο

Πρώτη εκδοχή του έργου: 16mm φιλμ

Στην παρούσα έκθεση παρουσιάζεται σε ψηφιακή μορφή

Duro Olowu

Ο Duro Olowu (γενν. 1965) έχει γεννηθεί στη Νιγηρία και διατηρεί την έδρα του στο Λονδίνο. Είναι ένας πρωτοποριακός και εμπνευσμένος σχεδιαστής μόδας που πιστεύει στην ικανότητα των υφασμάτων να διασχίζουν σύνορα και να υπερβαίνουν φράγματα, για να μας αφηγηθούν πανανθρώπινες ιστορίες. Συνδυάζει υφάσματα και εμπριμέ από διαφορετικές κουλτούρες δημιουργώντας απροσδόκητες παραθέσεις του σχεδίου με την υφή· αντανακλάσεις ενός κοσμοπολίτικου και σύγχρονου κόσμου.

Ο Olowu αναπτύσσει αυτή την τεχνική σε ένα έργο το οποίο του έχει ανατεθεί ειδικά για την έκθεση *The Palace at 4 a.m.*, δημιουργώντας ένα υφασμάτινο μωσαϊκό ή σύνολο που αντλεί έμπνευση από τα μωσαϊκά της Δήλου, ειδικά αυτό που βρέθηκε στην Οικία του Διονύσου. Σχεδόν τα μισά από το σύνολο των ελληνιστικών μωσαϊκών που σώζονται ως τις μέρες μας, και βρέθηκαν στη Δήλο, χρονολογούνται από τα τέλη του 2ου και τις αρχές του 1ου αιώνα π.Χ. Αποτελούν υπενθυμίσεις μιας εποχής που η Δήλος έσφυζε από δημιουργικότητα και εμπόριο, καθώς τεχνίτες από διαφορετικές χώρες δούλευαν μαζί σε ψηφιδωτά μωσαϊκά και έμποροι πουλούσαν υφάσματα, όχι μόνο παράγοντας έσοδα, αλλά και μεταφέροντας σχέδια και τεχνικές από τις πατρίδες τους, δημιουργώντας μία κοινή οπτική γλώσσα. Γύρω στο 69 π.Χ. η Δήλος, που είχε πάψει να είναι ένα ακμάζον εμπορικό λιμάνι, ουσιαστικά εγκαταλείφθηκε, αλλά σήμερα ο Olowu ξαναπιάνει την ιστορία της συγκατοίκησης, του εμπορίου και της συνεργασίας. Χρησιμοποιώντας υφάσματα από την προσωπική του συλλογή, που έχει σχηματίσει στη διάρκεια των εκτεταμένων ταξιδιών του στην Αφρική και την Ευρώπη τα τελευταία είκοσι χρόνια, δημιούργησε μια δραματική διπλής όψης κουρτίνα που αποκαλύπτει την έκθεση. Εδώ, συνθέτει ανόμοια σχέδια, υφάσματα και χρώματα από διαφορετικές εποχές και μακρινά μέρη, για να δημιουργήσει μία νέα οικουμενική αφήγηση ειρηνικής συνύπαρξης.

Passions, Fictions, Demokratía, 2019

Υφασμα
355,6 x 195,58 εκ.
Ευγενική παραχώρηση του καλλιτέχνη
Ανάθεση νέου έργου από τον NEON

Six Months, 2019

Υφασμα
76 x 76 εκ.
Ευγενική παραχώρηση του καλλιτέχνη
Ανάθεση νέου έργου από τον NEON

Zohra Orokú

Μεγαλωμένη στη Γερμανία, η Zohra Orokú (γενν. 1976) ζει σήμερα στην Άκρα, όπου παρουσίασε την παρέμβαση του 2015 με τίτλο *Who's Wearing My T-Shirt: The Billboard Project*. Απλώνοντας μεταχειρισμένα ρούχα σε πέντε μεγάλες διαφημιστικές πινακίδες σε όλη την πόλη, η Orokú παρουσίασε ένα σχόλιο πάνω στην παγκόσμια ανισότητα και τα απόβλητα που είναι συμφυή με τη δυτική βιομηχανία της μόδας και που καταλήγουν σε μαζικές εξαγωγές μεταχειρισμένων ενδυμάτων ρούχων στην Αφρική, οδηγώντας σε παρακμή την τοπική υφαντουργία.

Στις φωτογραφικές αυτοπροσωπογραφίες της η Orokú ποζάρει ανέκφραστη, με τα μάτια και το στόμα κλειστά, ενώ στέκεται πίσω από στοιχεία βλάστησης ώστε ο θεατής να βλέπει μόνο μερικές απόψεις της και κάτι να μένει πάντα αθέατο. Σε μια φωτογραφία βλέπουμε τη λευκή της μπλουζα με τον ψηλό λαιμό, αλλά το πάνω μέρος του κεφαλιού της είναι κρυμμένο πίσω από τα κλαδιά ενός ροδόδενδρου· σε μια άλλη είναι δύσκολο να δούμε τα ρούχα της, κρυμμένα καθώς είναι από τα λογχοειδή φύλλα του παπύρου.

Η Orokú εκτυπώνει τις φωτογραφίες της σε μεταχειρισμένα υφάσματα τα οποία περιλαμβάνουν σεντόνια και υλικά με πιο τραχιά ύφανση που μοιάζουν με τα παραδοσιακά υφαντά Κέντε της γκανέζικης κληρονομιάς της. Συχνά τα υφάσματα δωρίζονται από μέλη της οικογένειάς της, ώστε εξαρχής οι καλλιτεχνικές αναζητήσεις της στη συλλογική μνήμη και την πολιτιστική ταυτότητα να εκτυλίσσονται σε υλικά που έχουν ήδη διαποτιστεί με οικογενειακή ιστορία.

Cyperus Papyrus, 2015

Σηρογραφία σε γκρι βαμβακερό ύφασμα ζέρσεϊ
105 x 79 εκ.
Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχνης και της Mariane Ibrahim Gallery

Dicksonia Antartica, 2015

Σηρογραφία σε κρεμ βαμβακερό ύφασμα
105 x 79 εκ.
Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχνης και της συλλογής Guillaume Clignet

Ficus Carica, 2015

Σηρογραφία σε μπεζ σατέν ύφασμα
105 x 79 εκ.
Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχνης και της Mariane Ibrahim Gallery

Life Oak Tree, 2015

Σηρογραφία σε ροζέ βαμβακερό ύφασμα ζέρσεϊ
105 x 79 εκ.
Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχνης και της Mariane Ibrahim Gallery

Rhododendron, 2015-2016

Σηρογραφία σε κρεμ βαμβακερό ύφασμα
105 x 79 εκ.
Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχνης και της συλλογής Guillaume Clignet

Ρένα Παπασπύρου

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970 η Ρένα Παπασπύρου (γενν. 1938) ήταν κομμάτι ενός αβάν γκαρντ κινήματος που περιλάμβανε τη Σίλεια Δασκοπούλου, την Μπία Ντάβου και τη Διοχάντη, το οποίο και έφερε τις γυναίκες καλλιτέχνιδες στο προσκήνιο σε μια καλλιτεχνική σκηνή όπου μέχρι τότε κυριαρχούσαν οι άντρες. Σε μια εποχή πολιτικής αναταραχής και καταπίεσης πριν την εγκαθίδρυση της Τρίτης Ελληνικής Δημοκρατίας, η Παπασπύρου βρήκε την καλλιτεχνική φωνή της μέσω της συναρμολόγησης παλιών υλικών σε αφηρημένα κολλάζ. Στο *Small sampler from the Urban Landscape* η Παπασπύρου, που είχε εκπαιδευθεί στην κατασκευή μωσαϊκών, διατάσσει προσεκτικά τη συλλογή της από πεταμένα χαρτιά, σοβάδες εγκαταλελειμμένων σπιτιών με κομμάτια ξύλου και μετάλλου σε πλαίσια από πλέξιγκλας, που γίνονται πίνακες μνήμης της προσωπικής ζωής της και ένα *tableau vivant* της ζωής στην πόλη• η ύλη ως ένα σύγχρονο ερείπιο.

Η Παπασπύρου γοητεύεται από την επίδραση της φύσης στο αστικό περιβάλλον – πώς τα στοιχεία επηρεάζουν το χρώμα και την πατίνα έτσι ώστε τα υλικά, αν και μαζικής παραγωγής, να γίνονται μοναδικά ανάλογα με το πώς και το πού χρησιμοποιούνται. Πιστεύει ότι τα καθημερινά υλικά διαθέτουν τέτοια εγγενή ομορφιά που δεν έχει νόημα να τα αλλάξει κάποιος παρά μόνο, ίσως, με την περιστασιακή προσθήκη ενός ίχνους από μολύβι ή στυλό.

***Small sampler from the Urban Landscape*, 2018-19**

Ξύλο, πλεξιγκλάς
99 x 90 εκ.
Συλλογή της καλλιτέχνιδος

***Small sampler from the Urban Landscape*, 1979-81**

Διάφορα χαρτιά σε πλεξιγκλάς
100 x 100 εκ.
Ιδιωτική συλλογή, Αθήνα

***Small sampler from the Urban Landscape*, 1979**

Τοίχος, πλεξιγκλάς
100 x 100 εκ.
Ιδιωτική συλλογή, Αθήνα

***Small sampler from the Urban Landscape*, 1979**

Μέταλλο
100 x 100 εκ.
Ιδιωτική συλλογή

Στεφανία Στρούζα

Το κέντρο δεν αντέχει¹

Ο γλυπτικός χάρτης της Στεφανίας Στρούζα (γενν. 1982) είναι ένας σύγχρονος βωμός αφιερωμένος στις θηλυκές θεότητες που γεννήθηκαν στην πατρίδα της την Ελλάδα και έξω απ' αυτήν. Είναι κατασκευασμένος από ακανόνιστα κομμάτια που θυμίζουν τα *baetyls*, τους άμορφους λίθους που συχνά αποτελούσαν αντικείμενα λατρείας στην αρχαία Μέση Ανατολή. Δημιουργεί ένα καλούπι, μεταφέροντας το σχέδιο σε ένα λεπτό κομμάτι πηλού, και έπειτα χαράσσει τα μοτίβα στην επιφάνειά του. Αυτό το σχήμα χυτεύεται σε γύψο, έτσι ώστε το σχέδιο να προκύπτει ανάγλυφο και στη συνέχεια γεμίζει τις χαρακτές εσοχές με λιωμένο πλαστικό. Μόλις στερεοποιηθούν, τοποθετεί τα κομμάτια της σύνθεσης στον τοίχο, μια διαδικασία που θυμίζει την προσεκτική ταξινόμηση θραυσμάτων που προέρχονται από ανασκαφές σε έναν αρχαιολογικό χώρο.

Το σπειροειδές σχέδιο της Στρούζα αντιπροσωπεύει τις μυθικές περιπλανήσεις της ερωμένης του Διός, της θεάς Λητούς, στα νησιά και τις ακτές του Αιγαίου Πελάγους. Στο κέντρο της σειράς βρίσκεται το νησί της Δήλου όπου ο Ζεύς, ο εραστής της, είχε φροντίσει η Λητώ να βρει καταφύγιο ώστε να μπορέσει να φέρει στον κόσμο τους διδύμους Απόλλωνα, θεό του φωτός και Αρτέμιδα, θεά του κυνηγιού, ασφαλή από την οργή της συζύγου του Διός, της Ήρας.

Το γραμμικό σχέδιο που είναι χαραγμένο στα έργα παραπέμπει στο ταξίδι μιας άλλης θεάς, της Ίσιδος, που η λατρεία της ως προστάτιδας των θαλασσοπόρων επεκτάθηκε από την Αίγυπτο στη Μεσόγειο κατά τη διάρκεια των ελληνορωμαϊκών χρόνων, χάρη στις αφίξεις των ναυτικών. Η Στρούζα άντλησε την εικόνα της Ίσιδος από ένα θραύσμα που βρέθηκε στη Δήλο και χρονολογείται από τον 2ο αιώνα μ.Χ. και την απεικονίζει στο ακρόπρωρο εντός πλοίου, να κρατάει ένα *ιμάτιον* -ένα μανδύα ή εσάρπα- απλωμένο σαν ιστίο.

Για τη Στεφανία Στρούζα, τα ταξίδια της Ίσιδος αντιπροσωπεύουν ένα από τα πολλά δίκτυα ανταλλαγών και εμπορίου που έχουν οργώσει τον κόσμο για αιώνες.

¹ Ο τίτλος του έργου παραπέμπει σε έναν στίχο από την πρώτη στροφή του ποιήματος του William Butler Yeats, *Δευτέρα Παρουσία* (εδώ σε μετάφραση Γιώργου Σεφέρη):

Γυρίζοντας ολοένα σε κύκλους που πλαταίνουν
το γεράκι δεν μπορεί ν' ακούσει πια το γερακάρη,
τα πάντα γίνονται κομμάτια, το κέντρο δεν αντέχει.
Ωμή αναρχία λύθηκε στην οικουμένη,
απ' το αίμα βουρκωμένος λύθηκε ο ποταμός, και παντού
η τελετή της αθωότητας πνίγεται.
Οι καλύτεροι χωρίς πεποίθηση, ενώ οι χειρότεροι
είναι γεμάτοι απ' την ένταση του πάθους.

***The center will not hold*, 2019**

Γύψος, ρευστό πλαστικό, κασσίτερος και ακρυλικό χρώμα
270 x 170 εκ.
Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχνιδος και της γκαλερί Αντωνοπούλου
Ανάθεση νέου έργου από τον ΝΕΟΝ

Barthélémy Toguo

Όπως ακριβώς οι φιγούρες στα ελληνικά αγγεία απεικονίζουν τις ζωές των αρχαίων, το ίδιο και τα κομψά πορσελάνινα αγγεία του Barthélémy Toguo (γενν. 1967) απεικονίζουν πλευρές της ζωής του σήμερα, έστω και τραγικές. Έχοντας τη βάση του στο Παρίσι, ο Toguo δουλεύει επίσης στην πατρίδα του το Καμερούν, όπου ίδρυσε το Bandjoun Station, ένα καλλιτεχνικό εργαστήριο που προάγει τη δημιουργία και την κατανόηση της τέχνης και της κουλτούρας στις τοπικές κοινότητες. Τα αγγεία που παρουσιάζονται εδώ είναι διακοσμημένα με μοτίβα αντλημένα από τον φυσικό κόσμο, τόσο τον ορατό όσο και τον αόρατο – φύλλα, άνθη, μία νυχτερίδα και έναν ιό. Διασυνδέονται με το ανθρώπινο σώμα, τόσο ως θραύσματα όσο και ως μορφή. Το θέμα τους είναι ο ιός. Ο Έμπολα, ο Ντένγκε ή ο AIDS είναι ιοί που μπορούν να αποδεκατίσουν κοινότητες σε όλη την αφρικανική ήπειρο. Όλοι μπορούν να προληφθούν. Όμως, λόγω της ανισότητας μεταξύ βορά και νότου, της κληρονομιάς της αποικιακής εξόρυξης των πόρων, της διαφθοράς των κυρίαρχων τάξεων και των εμφυλίων πολέμων, οι άνθρωποι συνεχίζουν να υποφέρουν. Η ντελικάτη χρωματική παλέτα του Toguo με τα κόκκινα, τα μπλε και τα πράσινα πάνω στο λευκό συνδέει αυτά τα βάζα με μια ιστορία κεραμικής. Με τίτλο *Vanquish the virus!* αποτελούν επίσης μέρος μιας οικογένειας υφασμάτων και συσκευασιών που χρησιμοποιούνται σε κοινωνίες όπου υπάρχει υψηλός αναλφαβητισμός, επιχειρώντας να μεταφέρει εκπαιδευτικά ή πολιτικά μηνύματα.

Vaincre le virus! II, 2016

Πορσελάνη
200 x 50 εκ.
© Barthélémy Toguo/Ευγενική Παραχώρηση της Galerie Lelong & Co. και του Bandjoun Station

Vaincre le virus! III, 2016

Πορσελάνη
200 x 50 εκ.
© Barthélémy Toguo/Ευγενική Παραχώρηση της Galerie Lelong & Co. και του Bandjoun Station

Vaincre le virus! VIII, 2016

Πορσελάνη
200 x 50 εκ.
© Barthélémy Toguo/Ευγενική Παραχώρηση της Galerie Lelong & Co. και του Bandjoun Station

Vaincre le virus! XI, 2016

Πορσελάνη
200 x 50 εκ.
© Barthélémy Toguo/Ευγενική Παραχώρηση της Galerie Lelong & Co. και του Bandjoun Station

Paloma Varga Weisz

Η Paloma Varga Weisz (γενν. το 1966), η οποία ζει και εργάζεται στη Γερμανία, εκπαιδεύτηκε στο θέατρο και αργότερα στη ξυλογλυπτική – μία μέθοδο που χαρακτηρίζει την αγαματοποιία της βορειοευρωπαϊκής αναγέννησης. Οι ξύλινες, μπρούτζινες και κεραμικές φιγούρες της συχνά αναμειγνύουν το ανθρώπινο με το ζωικό και το φυτικό με έναν τρόπο που ανακαλεί τους αρχαιοελληνικούς μύθους της μεταμόρφωσης. Όπως οι αρχαιοελληνικοί θεοί, αυτή η φιγούρα προέρχεται επίσης από τους ουρανούς αλλά γκρεμίζεται πέφτοντας προς τη γη, αναποδογυρίζοντας κυριολεκτικά τις κλασικές συμβάσεις της όρθιας μορφής. Το έργο *Falling Woman* κρέμεται από υφασμάτινες λωρίδες που υποδηλώνουν τις κουρτίνες και τα ουράνια νεφοτοπία της μπαρόκ ζωγραφικής. Το ήρεμο, στοχαστικό της πρόσωπο και τα χέρια μπαλαρίνας της προσδίδουν μια αύρα γαλήνιας παραίτησης. Μπορεί να είναι η Εύα που πέφτει από τον Παράδεισο επειδή έχει δοκιμάσει τον καρπό του δέντρου της γνώσης. Αυτό το γλυπτό επίσης αντιπροσωπεύει την πτώση από το συνειδητό προς μία ονειρική κατάσταση. Η όμορφη αγαματοποιία της Varga Weisz γνέφει τόσο προς τις οικουμενικές μυθολογίες όσο και προς τις ψυχικές καταστάσεις της ύπαρξης.

Fallen Frau, Doppelköpfig (Falling Woman, Double headed), 2004

Σκαλιστό ξύλο φλαμουριάς και ύφασμα
220 x 76 x 38 εκ.
Συλλογή Rachofsky

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Μυκόνου και τα εκθέματά του

Η Κάθαρση της Δήλου

Τον χειμώνα του 426/5 π.Χ. οι Αθηναίοι, σύμφωνα με κάποιον χρησμό, όπως αναφέρει ο Θουκυδίδης (3.104), προέβησαν στον καθαρισμό της Δήλου: ξέθαψαν όλους τους νεκρούς των Δηλίων και μετέφεραν τα οστά και τα κτερίσματα που τους συνόδευαν στο γειτονικό νησί της Ρήνειας, όπου τα τοποθέτησαν σε έναν λάκκο. Τον λάκκο αυτό τον εντόπισε και ανέσκαψε ο Δημήτριος Σταυρόπουλλος, ο πρώτος Έλληνας Έφορος Αρχαιοτήτων Δήλου/Μυκόνου, το 1898-1900, ο οποίος και τον ονόμασε *Βόθρο της Καθάρευσης*: εκεί συνελέγησαν χιλιάδες ευρήματα, κυρίως αγγεία, αλλά και ποικίλα μικροαντικείμενα, που χρονολογούνται από τη Γεωμετρική περίοδο (9ος-8ος αι. π.Χ.) έως και το 426/425 π.Χ., προσφέροντας πολύτιμες πληροφορίες για την πρώιμη Δήλο.

Εκτός όμως από την κάθαρση, ο χρησμός είχε και ένα δεύτερο, ίσως σημαντικότερο, σκέλος, καθώς απαγόρευε πλέον να γεννιέται και να πεθαίνει κανείς στη Δήλο. Σε μια εποχή που, όπως αδιάφυστα μαρτυρούν οι επιτύμβιες στήλες, οι άνθρωποι (αυτο)προσδιορίζονταν και από τον τόπο καταγωγής τους, εκτός από το όνομα και το πατρώνυμό τους, σε μια εποχή που οι ίδιοι οι Αθηναίοι καυχόνταν για την αυτοχθονία τους, η απαγόρευση γεννήσεων και θανάτων ουσιαστικά κατέστησε τους κατοίκους της Δήλου απάτριδες – ανθρώπους χωρίς πόλη.

Με τον τρόπο αυτό οι Αθηναίοι πέτυχαν να διασφαλίσουν τον χωρίς ανταγωνισμό έλεγχο του μεγάλου Ιερού του Απόλλωνα. Παράλληλα ωστόσο, η απαγόρευση αυτή συνδέεται αναπόσπαστα με την ιερότητα της Δήλου και έτσι, διατηρήθηκε εν ισχύ, και οι κάτοικοι της Δήλου συνέχισαν να μεταφέρονται στη Ρήνεια για τις τελευταίες τους στιγμές έως και το τέλος του αρχαίου κόσμου.

Η Ρήνεια και το Αρχαιολογικό Μουσείο Μυκόνου

Το 1897 ο Έφορος Δήλου/Μυκόνου Δημήτριος Σταυρόπουλλος, αρχίζει να διερευνά ανασκαφικά τη Ρήνεια και σύντομα στο νότιο τμήμα του νησιού, απέναντι ακριβώς από τις ακτές της Δήλου, ανασκάπτει τον Βόθρο της Καθάρευσης, ενώ στη γύρω περιοχή αποκαλύπτει την εκτεταμένη νεκρόπολη με τις ταφές των κατοίκων της Δήλου, οι οποίοι μετά το 426/425 π.Χ. και έως και τους ρωμαϊκούς χρόνους συνεχίζουν αδιάλειπτα να θάβονται εκεί.

Τα αγγεία και τα μικροαντικείμενα από τον *Βόθρο της Καθάρευσης*, αλλά και τα ευρήματα από τη μεταγενέστερη δηλιακή νεκρόπολη, τα πλούσια κτερίσματα (αγγεία, κοσμήματα, προσωπικά είδη κλπ) και, κυρίως, οι πολυάριθμες επιτύμβιες στήλες και τα επιτύμβια αγάλματα, που συγκροτούν μια από τις πληρέστερες συλλογές επιτύμβιας γλυπτικής της ελληνιστικής περιόδου, θέτουν επιτακτικά την ανάγκη δημιουργίας ενός Μουσείου για τη στέγασή τους.

Το 1899 λοιπόν αρχίζει να οικοδομείται το Αρχαιολογικό Μουσείο Μυκόνου, η κατασκευή του οποίου ολοκληρώνεται, με προβλήματα, το 1902, καθιστώντας το έτσι το παλαιότερο μουσειακό κτίριο της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας στις Κυκλάδες και ένα από τα αρχαιότερα Μουσεία στην ελληνική επικράτεια εν γένει. Με τροποποιήσεις και προσθήκες στη μορφή του

κατά καιρούς, το Αρχαιολογικό Μουσείο Μυκόνου εξακολουθεί να συναρπάζει με τις ιστορίες από τη νεκρόπολη των Δηλίων, ενώ αποτελεί τη μοναδική περίπτωση Μουσείου του οποίου η έκθεσή είναι κατά κύριο λόγο αφιερωμένη όχι σε εκθέματα από την, πλούσια αρχαιολογικά, Μύκονο αλλά από την ακατοίκητη σήμερα Ρήνεια.

Οι γαμικοί λέβητες από τον Βόθρο της Κάθαρσης

Μεταξύ των πολυάριθμων και καλής ποιότητα ερυθρόμορφων αττικών αγγείων που εντοπίστηκαν στον Βόθρο της Κάθαρσης ξεχωρίζουν τρεις αποσπασματικά σωζόμενοι γαμικοί λέβητες που στηρίζονται σε ψηλό πόδι.

Ο πιο διάσημος από αυτούς έχει συνδεθεί με έναν από τους σημαντικότερους αγγειογράφους του αττικού Κεραμεικού, τον *Ζωγράφου του Συρίσκου*, ο οποίος έχει με μεγάλη προσοχή και ακρίβεια αποδώσει σκηνή χορού από όμορφα ντυμένες γυναίκες, πιασμένες χέρι – χέρι, που ορχούνται υπό τους ήχους της λύρας του Απόλλωνα. Ο θεός παρευρίσκεται στη σκηνή σε δεύτερο επίπεδο. Τα άλλα δύο όμοια αγγεία κοσμούνται με σκηνές από τον κόσμο των γυναικών και του γυναικωνίτη, αποκαλύπτοντας λεπτομέρειες για τα ρούχα, τον στολισμό και τις καθημερινές συνήθειες που έχουν οι Αθηναίες του 5ου αι. π.Χ.

Τα αγγεία αυτού του τύπου είναι κατά κύριο λόγο τελετουργικά, καθώς συνηθιζόταν να τα μεταφέρουν στις γαμήλιες τελετές, κουβαλώντας με αυτά το νερό που χρησιμοποιούσαν στο γαμήλιο λουτρό. Για τον λόγο αυτό, άλλωστε, συχνά διακοσμούνται με σκηνές από τον κόσμο των γυναικών, όπως τα παραδείγματα από τη Μύκονο.

Ο εντοπισμός των τριών αγγείων στον Βόθρο της Κάθαρσης δεν προκαλεί έκπληξη, καθώς οι γαμικοί λέβητες εντοπίζονται αρκετά συχνά σε νεκροταφεία, υποδεικνύοντας τη μεγάλη σημασία που είχαν για τις γυναίκες στις οποίες ανήκαν, ώστε να τις συνοδεύσουν στο τελευταίο τους ταξίδι.

Ειδώλιο χορεύτριας

Μεταξύ των ευρημάτων από τις ταφές της Ρήνειας ξεχωρίζει το ειδώλιο μιας χορεύτριας, που φορά ένδυμα με μακριά μανίκια, παντελόνι και φρυγικό σκούφο. Η χορεύτρια έχει τα χέρια υψωμένα πάνω από το κεφάλι, που φαίνεται να ανεβοκατεβαίνει με βία, καθώς το κορμί κινείται.

Ειδώλια τέτοιου τύπου είναι αρκετά συνήθη στον ελληνιστικό κόσμο και συνήθως συνδέονται με το «όκλασμα» -έναν χορό που ονομάζεται έτσι γιατί ο χορευτής «κλαζε» ή «ιγδισμα», γιατί έσκυβε και έπαιρνε το σχήμα ιγδίου. Ιδιαίτερα έντονος χορός, θεωρείται περσικής προέλευσης, ενώ συνδέεται στενά με τον κόσμο των γυναικών, καθώς συχνά τον χόρευαν αποκλειστικά γυναίκες στο πλαίσιο των τελετών των θεομοφορίων.

Ο Πίθος της Μυκόνου

Το πιο γνωστό ίσως αγγείο του Αρχαιολογικού Μουσείου Μυκόνου είναι ένας πίθος των αρχών του 7ου αι. π.Χ. που αποδίδεται στα τηνιακά εργαστήρια ανάγλυφης κεραμικής. Ο πίθος, ύψους 1,35μ., βρέθηκε στη Χώρα της Μυκόνου και είχε χρησιμοποιηθεί ως αγγείο ταφής (*εγχυτρισμού*) ενήλικα. Η εντυπωσιακή διακόσμησή του, που αναπτύσσεται σε μετόπες στον λαϊμό και το σώμα του αγγείου, έχει ως θέμα την *Ιλίου Πέριαν*, την Άλωση της Τροίας και εμπνέεται από την επική ποίηση της περιόδου.

Στον λαϊμό, σε μια από τις πρωιμότερες παραστάσεις της αρχαίας ελληνικής τέχνης, παριστάνεται ο Δούρειος Ίππος: το άλογο πατάει πάνω σε ρόδες, ενώ μέσα σε μικρά τετράγωνα στο σώμα του, εν είδει παραθύρων, ξεχωρίζουν οι Αχαιοί πολεμιστές που κρύβονται στο εσωτερικό του· κάποιοι σύντροφοί τους, ήδη έξω, εξοπλίζονται και ετοιμάζονται να επιτεθούν.

Στις σκηνές του σώματος απεικονίζεται η βία και η φρίκη του πολέμου με δραματικό τρόπο, καθώς οι επιτιθέμενοι Αχαιοί αρπάζουν τις Τρωαδίτισσες και σκοτώνουν τα μικρά παιδιά, μπροστά στα μάτια των μανάδων τους που μάταια παρακαλούν για τη σωτηρία τους. Το μικρό αγόρι που ο Αχαιός πολεμιστής αρπάζει από τους αστραγάλους μπροστά στα απλωμένα με ικεσία χέρια της μητέρας τους ταυτίζεται με τον Αστυάνακτα, τον γιο του Έκτορα. Σε άλλες μορφές αναγνωρίζονται, με μεγαλύτερη ή μικρότερη ασφάλεια, ο Μενέλαος και η Ελένη, η Κασσάνδρα ή ο Διήφοβος.

Η συνολική σύνθεση της παράστασης, η πρώτη Γκουέρνικα της ιστορίας, όπως επιτυχημένα έχει χαρακτηριστεί, στέλνει ένα -επίκαιρο σήμερα όσο ποτέ- ισχυρό και διαχρονικό αντιπολεμικό μήνυμα.

Μαρία Κουτσουμπού
Αρχαιολόγος, Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων

Βιογραφικά καλλιτεχνών

Lynda Benglis

Γεννημένη το 1941 στο Λέικ Τσαρλς της Λουιζιάνα, η Lynda Benglis έχει έδρα της τη Νέα Υόρκη, ενώ ζει ανάμεσα στην Αμερική, την Ελλάδα και την Ινδία. Είναι γνωστή για τους «διεργασιακούς» αφηρημένους της πίνακες και τα κεραμικά της έργα, ενώ εκθέτει τα έργα της από τη δεκαετία του 1970.

Χάρης Επαμεινώνδα

Η Χάρης Επαμεινώνδα γεννήθηκε το 1980 στη Λευκωσία, ζει και εργάζεται στο Βερολίνο και την Κύπρο. Δημιουργεί γλυπτικές εγκαταστάσεις, φωτογραφίες και φιλμ, ενώ συμμετέχει σε εκθέσεις από τη δεκαετία του 2000.

Simone Fattal

Γεννημένη το 1942 στη Δαμασκό, Συρία, η Simone Fattal ζει και εργάζεται στο Παρίσι. Αφού ξεκίνησε την καριέρα της ως εικαστική καλλιτέχνης, ποιήτρια και κινηματογραφίστρια, είναι πλέον γνωστή για τα κεραμικά της έργα. Η Simone Fattal συμμετέχει σε εκθέσεις από τη δεκαετία του 1970.

Petrit Halilaj

Ο Petrit Halilaj γεννήθηκε το 1986 στο Κόστερτς του Κοσόβου και σήμερα ζει και εργάζεται μεταξύ Γερμανίας, Κοσόβου και Ιταλίας. Συμμετέχει σε εκθέσεις με γλυπτά και έργα από χαρτί ως εγκαταστάσεις από τη δεκαετία του 2010.

Ian Law

Γεννημένος το 1984 στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο Ian Law ζει και εργάζεται στο Λονδίνο. Δημιουργεί κεραμικά γλυπτά και συμμετέχει σε εκθέσεις από το 2010.

Μαρία Λοϊζίδου

Η Μαρία Λοϊζίδου γεννήθηκε το 1958 στην Κύπρο και ζει και εργάζεται στη Λευκωσία. Δημιουργεί γλυπτά και εγκαταστάσεις στον δημόσιο χώρο, ενώ συμμετέχει σε εκθέσεις από τη δεκαετία του 1980.

Daria Martin

Γεννημένη το 1973 στο Σαν Φρανσίσκο, η Daria Martin ζει και εργάζεται στο Λονδίνο. Είναι γνωστή για τις βραβευμένες ταινίες της, τις οποίες παρουσιάζει από τη δεκαετία του 2000.

Duro Olowu

Γεννημένος το 1965 στο Λάγος, Νιγηρία, ο Duro Olowu ζει και εργάζεται στο Λονδίνο. Είναι γνωστός σχεδιαστής μόδας και επιμελητής, ενώ παρουσιάζει τις συλλογές του με ενδύματα και επιμελείται καλλιτεχνικά projects από τη δεκαετία του 2000.

Zohra Oroku

Η Zohra Oroku γεννήθηκε στη Γερμανία το 1976 και σήμερα ζει και εργάζεται στην Άκρα της Γκάνα. Η πρακτική της επικεντρώνεται γύρω από τη φωτογραφία και τα υφάσματα, ενώ συμμετέχει σε εκθέσεις από το 2010.

Ρένα Παπασπύρου

Γεννημένη το 1938 στην Αθήνα, η Ρένα Παπασπύρου είναι γνωστή για τα εννοιολογικά της έργα από καθημερινά αντικείμενα, ενώ συμμετέχει σε εκθέσεις από τη δεκαετία του 1980.

Στεφανία Στρούζα

Γεννημένη το 1980 στην Ελλάδα, οι γλυπτικές εγκαταστάσεις της Στεφανίας Στρούζα είναι αποτέλεσμα έρευνας και εννοιολογικής προσέγγισης. Συμμετέχει σε εκθέσεις από τη δεκαετία του 2010.

Barthélémy Toguo

Γεννημένος το 1967 στο Μπαλμάγιο του Καμερούν, ο Barthélémy Toguo σήμερα ζει και εργάζεται στο Παρίσι και το Καμερούν, όπου ίδρυσε το Bandjoun Station. Η πρακτική του επικεντρώνεται σε δράσεις και γλυπτά, ενώ συμμετέχει σε εκθέσεις από τη δεκαετία του 1990.

Paloma Varga Weisz

Η Paloma Varga Weisz γεννήθηκε το 1966 στο Μανχάιμ στη Γερμανία, και ζει και εργάζεται στο Ντίσελντορφ. Είναι γνωστή για τα γλυπτά της από ξύλο, πηλό και μέταλλο, ενώ συμμετέχει σε εκθέσεις από τη δεκαετία του 2000.

NEON

Ο Πολιτιστικός και Αναπτυξιακός Οργανισμός κοινής ωφέλειας NEON ιδρύθηκε το 2013 από το συλλέκτη και επιχειρηματία Δημήτρη Δασκαλόπουλο. Ο NEON φιλοδοξεί να φέρει το σύγχρονο πολιτισμό κοντά στο σύγχρονο πολίτη, αναδεικνύοντας τη δυνατότητα της καλλιτεχνικής δημιουργίας να αφυπνίσει, να συγκινήσει, να παρακινήσει. Συγχρόνως, επιδιώκει να συμβάλει στην ευρύτερη προσπάθεια αναβάθμισης της πόλης και της καθημερινότητας του πολίτη. Να συμβάλει στην αποκατάσταση της σχέσης του πολίτη με τη λειτουργία και τα δρώμενα της πόλης του.

Ο NEON δεν περιορίζεται σε ένα μόνον χώρο. Έδρα του είναι ολόκληρη η πόλη, το ευρύτερο αστικό περιβάλλον. Είναι ένας ζωντανός και ενεργός συνομιλητής με την κοινωνία, τους θεσμούς και το κοινό.

Ο NEON υλοποιεί τους στόχους του μέσα από εκθέσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα, εκδηλώσεις και συζητήσεις, προγράμματα χορηγιών και υποτροφιών και τη δημιουργία ενός δικτύου διεθνών συνεργασιών και ανταλλαγών. Ο NEON συμπράττει με θεσμικούς φορείς πολιτισμού και ενισχύει τη δραστηριότητα δημοσίων και ιδιωτικών φορέων με σκοπό τη διάδοση της σύγχρονης τέχνης. Ο NEON επιδιώκει να αναδείξει τον πολιτισμό ως βασικό μοχλό προόδου και ανάπτυξης.

Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων, Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, έχει στην ευθύνη της την μνημειακή κληρονομιά που έχει αποκαλυφθεί ή διασώζεται στο νησιωτικό σύμπλεγμα των Κυκλάδων. Αυτές οι μαρτυρίες της ανθρώπινης παρουσίας και δημιουργίας χρονολογούνται από τους απώτατους προϊστορικούς χρόνους έως και τη σύσταση του νέου ελληνικού κράτους, το 1830. Το ευρύτατο χρονολογικό πλαίσιο συμπεριλαμβάνει πλήθος διαφορετικών εκφράσεων της κυκλαδίτικης κληρονομιάς: αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία, κάστρα, παραδοσιακοί οικισμοί και φυσικά πλήθος ευρημάτων και κειμηλίων, που επιλεκτικά παρουσιάζονται στους μουσειακούς χώρους και τις συλλογές της Εφορείας.

Τα τελευταία χρόνια, η Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων έχει ενεργοποιήσει ένα εκτεταμένο σχέδιο δράσης για τη διαχείριση του εκτενούς πολιτιστικού κεφαλαίου που επιτηρεί. Η προστασία και ενδεδειγμένη τεκμηρίωση των αρχαιολογικών, αρχιτεκτονικών και ιστορικών δεδομένων των μνημείων αποτελεί την πρώτη, θεμελιακή ενέργεια αυτού του σχεδιασμού. Επιπλέον, έχοντας καταφέρει να προσελκύσει σημαντικές χορηγίες αλλά και να εξασφαλίσει πιστώσεις από ανταγωνιστικά ευρωπαϊκά προγράμματα, η Εφορεία εργάζεται δυναμικά προς τη συντήρηση, αναστήλωση και ανάδειξη σημαντικών αρχαιολογικών χώρων και μνημείων. Ο τρίτος σημαντικός πόλος δράσης της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων σχετίζεται με την επικοινωνία, την ώσμωση με την τοπική κοινωνία, την ενεργή παρουσία στο παγκόσμιο επιστημονικό και μουσειακό γίγνεσθαι και την ενσωμάτωση νέων εκφραστικών τρόπων. Σε αυτό το πλαίσιο, η Εφορεία πραγματοποιεί ένα ουσιαστικό άνοιγμα προς τη σύγχρονη τέχνη για να υπογραμμίσει τόσο την ανανεωτική δύναμη της φόρμας και της διαχρονικής δημιουργίας όσο και την ανάγκη για τη συνομιλία του “καθιερωμένου” παρελθόντος με τη σύγχρονη καλλιτεχνική έκφραση.

Συντελεστές έκθεσης

Επιμέλεια: Iwona Blazwick, OBE, Διευθύντρια Whitechapel Gallery
και Ελίνα Κουντούρη, Διευθύντρια NEON

Κείμενα καλλιτεχνών Lynda Benglis, Petrit Halilaj, Daria Martin, Barthélémy Togo, Paloma Varga Weisz: Iwona Blazwick
Κείμενα καλλιτεχνών Simone Fattal, Χάρης Επαμεινώνδα, Ian Law, Μαρία Λοϊζίδου, Duro Olowu, Zohra Oroku, Ρένα Παπασπύρου,
Στεφανία Στρούζα: Ελίνα Κουντούρη

NEON

Exhibition Manager: Ειρήνη Καλλιγά
Exhibition Assistants: Έφη Συρίγου, Ευτυχία Τσάκου
Σύμβουλος Αρχιτέκτονας: Φάνης Καφαντάρης
Υπεύθυνη Εκδόσεων: Άλκηστις Δημάκη
Ομάδα NEON: Μαλβίνα Δεληγιάννη, Ειρήνη Κιαχτύπη, Ναυσικά Παπαδοπούλου,
Ειρήνη Σβολάκου, Άρτεμις Σταματιάδη, Μαρία Ταυλαρίου, Τζίνα Τσιλιμπή
Ομάδα Ενημέρωσης: Γιάννης Δρακόπουλος, Μυρτώ Καίνιχ
Μεταφράσεις: Αλέξης Καλοφωλιάς, Μαίρη Κιτροέφ
Φωτογράφιση έκθεσης: Πάνος Κοκκινιάς
Σχεδιασμός: SCHEMA – Δήμητρα Χρονά

ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ

Γενικός Συντονισμός: Δρ. Δημήτρης Αθανασούλης, Διευθυντής Εφορείας
Συντονισμός: Μαρία Κουτσουμπού, Αρχαιολόγος
Υποστήριξη: Δρ. Θεμιστοκλής Βάκουλης, Αρχαιολόγος,
Γεωργία Θ. Παπαδοπούλου, Αρχαιολόγος
Οργάνωση-επίβλεψη κτηριολογικών εργασιών μουσείου: Ελένη Γεωργούλη, Αρχιτέκτονας-
Μηχανικός, Κωνσταντίνα Κούλη, Αρχιτέκτονας-Μηχανικός, Μιχάλης Χαλκουτσάκης,
Μηχανικός ΤΕ
Συντήρηση αρχαιοτήτων-συντονισμός-επίβλεψη: Ιωάννης Σταϊκόπουλος, Προϊστάμενος
Τμήματος συντήρησης
Συντηρητές αρχαιοτήτων: Παναγιώτης Βλάχος, Ιωάννης Πιτσίκος,
Παναγιώτης Τουφεκλής
Μαρμαροτεχνίτης: Γιώργος Βίδος
Φύλακες αρχαιοτήτων: Βασίλειος Διβανές, Φρασκούλα Πατεράκη
Διοικητική υποστήριξη: Κωνσταντίνα Τακούση
Εφαρμογή-υλοποίηση μελέτης φωτισμού: Χαράλαμπος Στούπας
Υλοποίηση κτηριολογικών εργασιών: Ιωάννης Κουσαθανάς
Ξυλουργικές εργασίες: Εμμανουήλ Μαυροκέφαλος

NEON

Εφορεία
Αρχαιοτήτων
Κυκλάδων

NEON

Εφορεία
Αρχαιοτήτων
Κυκλάδων